

UPOTREBA POSLOVICA U OSJEČKOM DNEVNOM LISTU "GLAS SLAVONIJE"

ŽELJKA MATULINA
Filozofski fakultet u Zadru
Faculty of Philosophy in Zadar

UDK/UDC: 801.73:398.9:808.62:07 Glas Slavonije
Izvorni znanstveni članak
Original scientific paper

Primljeno : 1992-05-05
Received

U ovome radu prikazuju se rezultati istraživanja poslovice u hrvatskim dnevnim novinama "Glas Slavonije", tj. ustanovljuje se koje se poslovice pojavljuju na stranicama tih novina, u kakvom se kontekstu upotrebljavaju i s kojom učestalošću, te kakvim formalnim preinakama podliježu.

0. UVOD

U suvremenim uvjetima života uočava se puno slobodnija upotreba poslovice nego što je to bilo u prošlim vremenima, kada je poslovice imala veoma značajnu odgojno-prosvjetiteljsku ulogu i bila nezaobilazno sredstvo prenošenja životnoga iskustva sa starije generacije na mlađu.

Jedna od važnijih funkcija poslovice u današnjim uvjetima života je efekt koji ona ostavlja na recipijenta. Privlačnost poslovice naročito dolazi do izražaja u suvremenom masmedijskom, prvenstveno novinskom, tekstu. U težnji da privuče čitaočevu pažnju autor novinskoga teksta vrlo rado koristi kratak, pregnantan, najčešće duhovito preinačen izraz poslovice, kako bi sa što manje utrošenih riječi, i - dakako - na što manje utrošenoga prostora, privukao čitaoca i potakao ga na čitanje novinskoga članka.¹

1. CILJ ISTRAŽIVANJA

U okviru međunarodnog znanstvenoistraživačkog projekta "Sprichwörter-Minima im deutschen und kroatischen Sprachbereich"² ova studija ima za cilj pokazati upotrebu poslovice u dnevnim novinama *Glas Slavonije* iz Osijeka za 1989. godinu. Nadovezujući se na dosadašnja istraživanja poslovice u jeziku

---

¹Usp. B o h i ć, *Što s događajem*, str. 55.

²Projekt - u hrvatskom prijevodu "Temejni korpus općepoznatih poslovice u njemačkom i hrvatskom jeziku" - financijski je potpomognut od institucije "Deutsche Forschungsgemeinschaft", a rukovoditelji projekta i glavni urednici radova su prof. dr. Peter Grzybek (Sveučilište u Grazu, Institut za slavistiku) i prof. dr. Rupprecht S. Baur (Sveučilište u Essenu, Institut za germanistiku). Konačni rezultati istraživanja na korpusu općepoznatih poslovice u hrvatskom jeziku obavit će se u monografiji Grzybek, Peter/Baur, Rupprecht S./Škara, Danica i suradnici Endstrasser, Vilko/Matulina, Željka/Plečić, Denis: "Temejni korpus općepoznatih poslovice u hrvatskom jeziku".

novina,³ ali imajući u vidu cilj gore naznačenoga projekta, tj. da se utvrdi koje poslovice spadaju u fundus najpoznatijih i najčešće korištenih poslovice u hrvatskome jeziku, u ovome se radu teži odgovoru na tri pitanja:

(a) koje se poslovice javljaju na stranicama dnevnoga lista *Glas Slavonije* i s kojom učestalošću;

(b) u kom se kontekstu poslovice javljaju i

(c) u kom obliku.

2. KORPUS

Za svrhe istraživanja sačinjen je korpus od 277 izdanja osječkog dnevnog lista *Glas Slavonije* iz 1989. godine. Da bi se dobio bolji uvid u odnos istraženih izdanja *Glasa Slavonije* i broja poslovice u cjelokupnom tom godištu, neka posluži tabelarni prikaz br. 1. Valja napomenuti da su analizom obuhvaćeni samo naslovi novinskih članaka.

TABELARNI PRIKAZ BROJ 1

BROJ IZDANJA U POJEDINAČNIM
MJESECIMA

BROJ NASLOVA S POSLOVICAMA

Siječanj 1989:	14 izdanja	6
Veljača 1989:	17 "	4
Ožujak 1989:	21 "	5
Travanj 1989:	24 "	8
Svibanj 1989:	26 "	7
Lipanj 1989:	26 "	5
Srpanj 1989:	22 "	9
Kolovoz 1989:	27 "	17
Rujan 1989:	25 "	7
Listopad 1989:	26 "	11
Studeni 1989:	24 "	9
Prosinac 1989:	25 "	13
ukupno 277 izdanja		ukupno 101 poslovice

³Usp. Željka Matulina-Jerak: "Upotreba poslovice u naslovima zadarskog tjednika 'Narodni list'", u *Zadarska revija*, 4, Zadar, 1990, str. 443-456; Željka Matulina-Jerak: "Upotreba poslovice u sportskim novinama s hrvatskog ili srpskog i njemačkog govornog područja", u: *Kontrastivna jezička istraživanja*, Novi Sad, 8. i 9. XII 1989, Zbornik radova, Novi Sad, 1991, str. 216-224; Željka Matulina-Jerak: "Upotreba poslovice u dnevnim novinama", u Tošović, Branko (urednik): *Zbornik radova sa znanstvenog skupa 'Jezik i stil u sredstvima masovnog informisanja'*, Sarajevo, 22.-24. 11. 1990, Sarajevo, Svjetlost, 1991, str. 48-66; Željka Matulina-Jerak: "Sprichwörter in Artikelüberschriften der 'Slobodna Dalmacija' und einiger vergleichbarer österreichischer Tageszeitungen", u: *Znanstvena revija*, Referate des Internationalen Germanisten-Symposiums "Germanistische wissenschaftliche Forschungen im Kontaktraum, Maribor, 9.-11. 11. 1989, Nr. 1, Vol. 3, Maribor, 1991, str. 97-108; Željka Matulina-Jerak: "Upotreba poslovice u austrijskom tjedniku 'Wochenpresse'", *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 30 (20), 1990/91, Zadar, 1992.

3. FUNDUS I FREKVENTNOST POSLOVICA U "GLASU SLAVONIJE"

Do odgovora na prvo pitanje može se doći na sljedeći način: poslovice ustanovljene u naslovima novinskih članaka svrstavaju se u popis prema abecednom redoslijedu ključne riječi. Ispod ključne riječi navodi se originalan naslov novinskoga članka u kom je sadržana poslovice, a s desne strane naslova daju se svi potrebni podaci, npr. datum izdanja *Glasa Slavonije*, broj stranice i rubrika u kojoj se pojavljuje poslovice, te izvorni oblik poslovice. Na taj način sastavlja se popis poslovice sa svim potrebnim podacima, a abecedni red ključne riječi omogućuje brzo snalaženje i utvrđivanje sličnosti i razlika kako unutar jednog popisa, tako i među različitim popisima (npr. u dva ili više jezika) poslovice. Popis poslovice ustanovljenih u *Glasi Slavonije* nalazi se u Prilogu. Koja se tematika poslovice najčešće sreće u naslovima članaka *Glasa Slavonije* vidi se iz tabelarnog prikaza broj 3.

Odgovor na pitanje učestalosti poslovice dobit ćemo ako analiziramo svaki pojedinačni broj *Glasa Slavonije* iz korpusa. Utvrdit ćemo ukupan broj stranica, ukupan broj naslova i utvrditi u kom omjeru stoji broj ustanovljenih poslovice s brojem stranica s jedne strane, te s brojem naslova s druge. Uspoređujući statističke podatke došla sam do sljedećih rezultata: svako izdanje *Glasa Slavonije* sadrži 20 stranica, što za 277 istraženih izdanja iznosi ukupno 5.540 stranica. Stavi li se u suodnos broj pronađenih poslovice prema ukupnom broju stranica dobije se podatak da se 1 poslovice javlja na otprilike svakoj 55. stranici. U 277 izdanja javlja se ukupno 20.924 naslova, a stavi li se ta brojka u suodnos s brojem poslovice, dobije se podatak da se 1 poslovice javlja na otprilike svakih 208 naslova. Tabelarni prikaz broj 2 govori o frekvenciji poslovice u *Glasi Slavonije*.

TABELARNI PRIKAZ BROJ 2

Broj izdanja	Broj stranica	Broj naslova	Broj naslova s poslovicama	Odnos naslova s poslovicama prema cjelokupnom broju naslova	Odnos naslova s poslovicama prema cjelokupnom broju stranica
277	5540	20924	101	1 : 208	1 : 55

TABELARNI PRIKAZ BROJ 3

TEMATIKA POSLOVICA U "GLASU SLAVONIJE"

KLJUČNA RIJEČ	UČESTALOST POSLOVICE
1. ACTA	1
2. BACVA	1
3. BATINA	1
4. BRIGA	1
5. BURA	1
6. CAR	1
7. ČILJ	1
8. ČIZMA	1
9. ČUD (LJUDI)	1
10. ČUD (VUK)	1
11. DATI	1
12. DIM	1
13. DINAR	1
14. DJEČA	1
15. DOĆI	1
16. DOGOVOR	2
17. DRINA	1
18. DRUM	1
19. HTJETI	1
20. ISTINA	1
21. JAJE	1
22. JEDAN	2
23. KARAVANE	3
24. KASNO	2
25. KRUH	4
26. KOCKA	1
27. KOLO	3
28. KRAJ	1
29. KRETATI SE	2
30. MAC	1
31. MAGARAC	2
32. MAJKA	1
33. MLADI	1
34. MORE	1
35. NAPAD	1
36. NOVAC	3
37. OBECANJE	2
38. OLOVKA	1
39. OTAC	1
40. PACIJENT	1
41. PITATI	1
42. PJEVATI	1
43. PONOVITI SE	2
44. PRVO	1
45. RAČUNICA	1
46. RADITI	1
47. RIBA	1
48. RIJEČI	2
49. RIM	1
50. RUKA	1
51. SAVJET	2
52. SLOGA	1
53. SMRDJETI	1
54. SOVA	1
55. SREĆA	2
56. STRPLJEN	1

TABELARNI PRIKAZ BROJ 3 (nastavak)

57. SUDJELOVATI	1
58. SVE	3
59. ŠTALICA	1
60. ŠUTNJA	2
61. TKO	1
62. USI	1
63. VATRA	1
64. VIDJETI	1
65. VJETAR	1
66. VINO	1
67. VOCE	1
68. VRAT	1
69. VRATA	1
70. VRIJEME	1
71. ZDRAV	1
72. ZNANJE	3
73. ZRNO	2
74. ZVIJEZDE	4

4. RUBRIKE "GLASA SLAVONIJE" U KOJIMA SE POSLOVICE JAVLJAJU

Glas Slavonije raspolaže s ukupno 28 rubrika. Sve te rubrike nisu stalne, tj. ne nalazi se svih 28 rubrika u svakom izdanju, već one variraju od broja do broja, a - kao što je to uobičajeno i u drugim novinama - najviše se s obzirom na vrstu i broj rubrika razlikuju izdanja u radnim danima od izdanja u danima s kraja tjedna (petak, subota i nedjelja). U kojim se rubrikama *Glasa Slavonije* sreću poslovice, pokazuje tabelarni prikaz broj 4. Da bi stekli bolji uvid u osnovni sadržaj pojedinih rubrika - dakle konteksta - u kojima se upotrebljavaju poslovice, evo njihova kratkog opisa:

Nedjeljni magazin

Ova se rubrika sreće u subotnjem izdanju *Glasa Slavonije* , a zauzima relativno puno prostora, tj. proteže se na 6 stranica, tj. od str. 9 do str. 15. U ovoj se rubrici govori o aktualnim zanimljivostima iz raznih područja svakodnevnog života, npr. o prehrani, o školovanju, o poznatim ličnostima itd.

U žarištu

Na str. 5 govori se o aktualnostima pretežno iz političkog i ekonomskog života zemlje i inozemstva.

Telefon - teleprinter

Na str. 20, a to je zadnja stranica, ovo je jedna od podrubrika, a u njoj se čitaoci informiraju o najsvježijim događajima iz najrazličitijih područja života kako iz zemlje, tako iz svijeta.

O g l a s i

Na str. 18 i 19 donose se razne reklame, obavijesti, osmrtnice, kratke i hitne informacije, tekstovi kojim se upozorava na kupnju i prodaju itd.

K u l t u r a

Na str. 8 izvješćuje se o događajima iz kulture Slavonije, kao i s ostalih područja zemlje i inozemstva.

P o g l e d i - m i š l j e n j a

Na str. 10 *Glas Slavonije* donosi izvatke iz korespondencije čitalaca i redakcije.

S p o r t

Na str. 15 i 16 govori se o aktualnim sportskim događajima.

0 5 4

U sredini između str. 6 i 7 to je mala rubrika čiji je isključivi cilj informativno-prosvjetiteljski. U njoj se čitaoca upoznaje s malo poznatim vrednotama Osijeka, ali i s raznim pojavama važnim za obogaćenje kulture svakog pojedinca. U okviru te rubrike govori se npr. o arhitekturi Osijeka, o historijatu i perspektivi željeznice u Osijeku, o načinu sezonskog zapošljavanja i dr.

0 - 2 4

Na str. 17 u okviru ove rubrike donose se kraći članci o aktualnim događajima iz raznih gradova u zemlji, ali i o impresivnim događajima iz raznih gradova svijeta (npr. o potresima, velikim požarima itd.).

J u g o s l a v i j a

Na 2. i 3. str. daju se članci iz unutarnjepolitičkog života zemlje, ali se tu nalaze i članci s područja privrede, trgovine, ekonomije itd.

Y u p r e s s t e m a

Na str. 8 daju se izvaci iz najzanimljivijih reportaža političkog sadržaja iz raznih jugoslavenskih novina i časopisa.

P a n o r a m a s u b o t o m

Ovo je jedna vrlo malena i vrlo rijetka rubrika, a smještena je na 13. stranici novina. Njena je tematika politička.

N a s l o v n a s t r a n i c a

To je 1. stranica novina, a na njoj se daju naslovi najvažnijih članaka unutar novina kao i najaktualnije i ujedno najmarkantnije vijesti dana, naročito one iz političkog i privrednog života zemlje.

Teleprinterom po svijetu

Ovo je podrubrika unutar rubrike "Zabava", a nalazi se na 17. str. U njoj se daju vrlo kratke, gotovo telegrafske vijesti o poznatim svjetskim ličnostima, estradnim umjetnicima kao i raznim zanimljivim događajima.

Zabava

Na str. 18 u okviru ove rubrike sreću se članci o privatnom životu poznatih zvijezda šou-biznisa, o erotici, drogi, kriminalu, popularnom sportu, muzici itd.

Osjek

Na str. 4 u okviru ove rubrike nalaze se članci u kojima se čitaocu pružaju informacije o aktualnostima u Osijeku.

Ljeto '89

Na str. 6 daju se informacije o ljetovalištima u koja odlaze Slavonci.

Kronika komuna

Na str. 16 govori se o najvažnijim događajima iz pojedinih slavonskih gradova.

Slavonija i Baranja

Na str. 15 donose se zanimljivosti iz slavonskih i baranjskih općina.

Zabava - oglasi

Ova je rubrika vrlo srodna rubrici "Oglasi". Nalazi se na 18. str., a za razliku od rubrike "Oglasi" obogaćena je reklamnim tekstovima i člancima senzacionalnog sadržaja.

Pikado

To je manja rubrika na str. 9, u kojoj se sažeto i duhovito informira o (najnovijim) aktualnostima iz političkog života zemlje.

Tjedni rtv

Ova se rubrika nalazi samo u izdanju od petka, a proteže se na 4 stranice. U njoj se daje pregled emisija na radiju i televiziji tijekom cijeloga tjedna.

Zadnja stranica

Ovo je 20. stranica novina, a ona je vrlo šarolika s obzirom na tematiku članaka koji se na njoj nalaze. Na njoj srećemo sažete najnovije političke vijesti, izvještaj o vremenu, tečajnu listu valute, poneku značajnu sportsku vijest, poneki oglas i reklamu.

"Glas" u svijetu

Ova se rubrika nalazi na 6. stranici, a u njoj se daju članci prilično impresivnoga sadržaja.

Iz proučavanja konteksta poslovice, a to je vidljivo iz prikaza br. 4, proizlazi da se najveći broj poslovice upotrebljava u okviru "Sportske rubrike", gdje se javlja ukupno 24 poslovice i u okviru rubrike "U žarištu", u kojoj sam ustanovila ukupno 16 poslovice.

5. OBLIK POSLOVICA USTANOVLJENIH U NASLOVIMA "GLASA SLAVONIJE"

Što se tiče vanjskog oblika u kom se poslovice u naslovima *Glasa Slavonije* javljaju može se najprije općenito ustanoviti da se one javljaju uglavnom u preinačenom obliku, a samo izuzetno rijetko u svom izvornom obliku. Istražujući vrstu formalnih preinaka poslovice koje se sreću u naslovima novinskih članaka *Glasa Slavonije* utvrdila sam kriterije za 8 strukturnih tipova poslovice, pa sam prema tim tipovima klasificirala sve poslovice ustanovljene u korpusu. Evo o kojim se tipovima poslovice radi:

I. tip

Izvorna se poslovice preuzima u potpunosti, npr. *Sve se može, kad se hoće.* (14. 12. 1989.).

II. tip

Preuzima se sintaktički kalup izvorne poslovice, a leksik je potpuno izmijenjen, npr. *Sjednice prolaze - razlike ostaju.* (23. 10. 1989.), prema izvoru: *Pas laje, karavane prolaze.*

III. tip

Preuzima se sintaktički kalup izvorne poslovice, a leksik je djelomično izmijenjen, npr. *"Privredni štap" ima dva kraja.* (1. 12. 1989.), prema izvoru: *Batina ima dva kraja.*

IV. tip

Sintaktički model je izmijenjen, a leksik je potpuno zadržan, npr. *Zatišja i bure.* (28. 4. 1989.), prema izvoru: *Zatišje prije bure.*

V. tip

I sintaktički model i leksik su izmijenjeni, ali barem jedan element bilo sintaktičkog modela, bilo leksika izvorne poslovice mora ostati da bi asociirao na nju, npr. *Složni su jači.* (7. 11. 1989.), prema izvoru: *U slozi je snaga.*

NAZIV RUBRIKE U GS

REDNI BROJ POSLOVICE

Nedjeljni magazin	1, 33, 39, 53, 63, 72, 82, 101
U žarištu	2, 11, 30, 32, 34, 40, 43, 46, 57, 88, 89, 90, 97
Telefon - teleprinter	3
Oglasi	4
Kultura	5
Pogledi - mišljenja	6, 10, 77, 86
Sport	7, 16, 18, 20, 23, 24, 28, 35, 36, 54, 55, 58, 59, 60, 64, 78, 80, 92, 100
054	8, 17, 49, 52, 95
0 - 24	12, 15, 75
Jugoslavija (politika)	14, 21, 22, 27
Yu press tema	19, 84
Panorama subotom	25
(Naslovna stranica)	26, 42, 51, 79
(Nema naslova rubrike)	9, 13, 29, 31, 70, 76, 81, 87, 96
Teleprinterom po svijetu	41
Zabava	44, 66
Osijek	47
Ljeto '89	48, 68
Kronika komuna	50, 56, 94
Slavonija i Baranja	61, 93
Zabava - oglasi	65, 69, 83
Pikado	67
Tjedni rtv	73
(Zadnja stranica)	74
"Glas u svijetu"	91

---

 sveukupno 25 rubrika

UKUPAN BROJ

TABELARNI PRIKAZ BR. 4

	8
62, 71, 85,	16
	1
	1
	1
	4
37, 38, 45,	
1, 98, 99,	24
	5
	3
	4
	2
	1
	4
	9
	1
	2
	1
	2
	3
	2
	3
	1
	1
	1
	1

sveukupno 101 poslovice

VI. tip

Kombinacija dviju ili više poslovice ili poslovice ili kakve druge vrste. U korpusu koji sam istraživala ovakvih oblika nema.

VII. tip

Eliminiranje jednog dijela poslovice, npr. *Brigo moja...* (18. 12. 1989.), prema izvoru: *Brigo moja prijeđi na drugoga*.

VIII. tip

Različita nadopunjavanja poslovice, npr. umetanje samo jednog novog elementa u poslovicu ili dodavanje kompleksnijih cjelina na početku, u sredini ili na završetku poslovice, npr. *Tata, zna li se tko je izmislio onu idiotsku poslovicu "tko radi - ne boji se gladi"*. (3. 3. 1989.), prema izvoru: *Tko radi, ne boji se gladi*.

Analiza poslovice pokazuje da najviše poslovice u naslovima *Glasa Slavonije* pripada III. strukturalnom tipu, što znači da se najčešće preuzima sintaktički kalup izvorne poslovice, a leksik je djelomično izmijenjen. Takvih poslovice u korpusu *Glasa Slavonije* ima ukupno 31, a to sačinjava 30,69% od svih poslovice u naslovima *Glasa Slavonije*. Podatke o pripadanju poslovice pojedinim strukturalnim tipovima daje tabelarni prikaz broj 5.

6. ZAKLJUČAK

Na postavljena pitanja o korištenju poslovice u naslovima osječčkog dnevnog lista *Glas Slavonije* u 1989. godini mogu se dati sljedeći odgovori:

(a) Iz analize korpusa proizlazi da se u naslovima članaka *Glasa Slavonije* sreću najrazličitije poslovice, i to 74 različite poslovice u cijelome godištu 1989. Među njima 19 poslovice javlja se više od jedan put. Najčešće se u korpusu upotrebljavaju poslovice navedene pod ključnim riječima KRUH i ZVIJEZDE. Svaka od njih se javlja 4 puta. Nije mali broj poslovice koje su zasnovane na latinskim citatima odnosno sentencijama. Takvih poslovice ima ukupno 21. U popisu poslovice navedene su pod sljedećim rednim brojevima: 1, 30, 31, 32, 33, 34, 39, 40, 64, 65, 66, 76, 77, 78, 79, 87, 92, 98, 99, 100 i 101. Značajno mjesto zauzimaju i biblijski izvori poslovice. Takvih poslovice ima u korpusu *Glasa Slavonije* 3, a one se u popisu poslovice sreću pod rednim brojevima 2, 6 i 86.

Što se učestalosti upotrebe poslovice u *Glasi Slavonije* tiče, može se konstatirati da ona nije osobito visoka. Iz analize korpusa proizlazi da se 1 poslovice u naslovu sreće na otprilike svakih 208 naslova odnosno na otprilike svakoj 55. stranici novina.

TABELARNI PRIKAZ BR. 5

TIPOVI POSLOVICA S OBZIROM NA FORMALNU STRUKTURU

I tip	II tip	III tip	IV tip	V tip	VI tip	VII tip	VIII tip	izvor nije potvrđen
1, 20, 21, 32, 38, 40, 46, 51, 55, 62, 71, 76, 86	8, 26, 27	3, 6, 7, 9, 11, 16, 17, 19, 30, 35, 36, 44, 47, 49, 50, 54, 57, 60, 66, 67, 78, 79, 80, 83, 87, 93, 98, 99, 100, 101	5, 25, 31, 42, 43, 53, 23, 24, 56, 63, 29, 30, 64, 81, 33, 61, 68, 69, 70, 89, 95, 10	2, 12, 18, 22, 24, 30, 31, 61, 69, 89, 10		2, 4, 8, 15, 16, 17, 35, 36, 37, 41, 47, 54, 58, 73, 74, 80, 84, 85, 88, 90, 92, 93, 94, 96, 97	62, 77	13, 14, 72
ukupno 23	ukupno 3	ukupno 31	ukupno 11	ukupno 16	ukupno 0	ukupno 25	ukupno 2	ukupno 3

(b) Iz istraživanja proizlazi da se poslovice u dnevnim novinama *Glas Slavonije* najčešće javljaju u okrilju rubrike "Sport". Tu se pojavljuju ukupno 24 poslovice, što u odnosu na ukupni broj poslovice pronađenih u korpusu iznosi 23,76%. Ovaj zaključak potvrđuje moja dosadašnja istraživanja novinskoga teksta, npr. istraživanja zadarskog tjednika *Narodni list* i regionalnog dnevnog lista *Slobodna Dalmacija*, gdje se također ispostavilo da se poslovice najrađe koriste u sportskom kontekstu.

(c) Proučavajući poslovice u novinskom tekstu shvatila sam da se one tu najčešće upotrebljavaju više ili manje formalno preinačene. Te preinake imaju u novinskom tekstu, ali i općenito u mas-medijskom tekstu, značajan stilistički efekat. Formalne preinake poslovice, igra riječima, doprinose dražesnosti i privlačnosti poruke. Razumljivo je što će taj stilski zahvat imati učinka na čitanost dotičnoga članka, pa i čitave novine. Od 8 strukturnih tipova ustanovljenih u naslovima *Glasa Slavonije* najviše poslovice pripada III. strukturnom tipu, što znači da se najčešće preuzima sintaktički kalup izvorne poslovice, a leksik je djelomično izmijenjen. Takvih poslovice ima u korpusu ukupno 31, a to je 30,69% od svih poslovice u korpusu. Na ovakav rezultat ukazuju i moja dosadašnja istraživanja novinskih tekstova, npr. bečkog dnevnika *Kurier* i tjednika *Wochenpresse*.

L i t e r a t u r a

Rupprecht S. B a u r / Peter G r z y b e k: "Untersuchungen zu einem parömischen Minimum im Deutschen", u: *Interkulturelle Kommunikation*, Kongreßbeiträge zur 20. Jahrestagung der Gesellschaft für Angewandte Linguistik GAL e.V., ur. Bernd Spillner, Verlag Peter Lang, Frankfurt a. M., 1990, str. 220-223.

Drago B o b i ć: *Što s događajem. O umijeću novinskog obavještavanja*, Informator, Zagreb, 1987.

Zvonimir D o r o g h y: *Blago latinskoga jezika*, SNL, Zagreb, 1986.

Peter G r z y b e k: Sinkendes Kulturgut? Eine empirische Pilotstudie zur Bekanntheit deutscher Sprichwörter, u: *Wirkendes Wort*, 41, H. 2, 1991.

Wolfgang M i e d e r: *Deutsche Sprichwörter und Redensarten*, Stuttgart, 1979.

Wolfgang M i e d e r: *Antisprichwörter*, I (1982), II (1985), III (1989), Quelle u. Meyer, Heidelberg/Wiesbaden.

Wolfgang M i e d e r: *Deutsche Sprichwörter in Literatur, Politik, Presse und Werbung*, Helmut Buske Verlag, Hamburg, 1983.

Lutz R ö h r i c h/Wolfgang Mieder: *Sprichwort*, J.B. Metzlersche Verlagsbuchhandlung, Stuttgart, 1977.

Karl S i m r o c k: *Die deutschen Sprichwörter*, Reklam, Stuttgart, 1988.

Maja B o š k o v i ć - S t u l l i: "Poslovice u zagrebačkom 'Vjesniku'", u: *Etnološka tribina*, 3, Zagreb, 1980, str. 77-86.

Željka Matulina: THE USE OF PROVERBS IN THE OSIJEK DAILY "GLAS
SLAVONIJE" (The Voice of Slavonia)

S u m m a r y

The paper presents the results of research done on the use of proverbs in the Croatian daily newspaper "Glas Slavonije" (The Voice of Slavonia). The author establishes what proverbs appear on the pages of the newspaper, in what contexts, how frequently they are used and, finally, what formal transformations they undergo.

PRILOG

POPIS POSLOVICA U NASLOVIMA "GLASA SLAVONIJE"

ACTA

1. *Ad acta?*25. 2.; str. 10; ru: Nedjeljni magazin;
izvor: *Ad acta*.

BAČVA

2. *Stare bačve kvare vino*4. 5.; str. 5; ru: U žarištu; izvor: *Novo se vino ne stavlja u stare bačve jer će se pokvariti*.

BATINA

3. *"Privredni štap" ima dva kraja*1. 12.; str. 20; ru: Telefon-Teleprinter;
izvor: *Batina ima dva kraja*.

BRIGA

4. *Brigo moja...*18. 12.; str. 18; ru: Oglasi; izvor:
Brigo moja prijeđi na drugoga. Stulli:84

BURA

5. *Zatišja i bure*28. 4.; str. 16; ru: Kultura;
izvor: *Zatišje pred buru*.

CAR

6. *Caru božje, bogu carevo*23. 8.; str. 14; ru: Pogledi - mišljenja;
izvor: *Caru carevo, bogu božje*.

CILJ

7. *Cilj ne bira sredstvo*29. 12.; str. 16; ru: Sport; izvor: *Cilj opravdava sredstvo*.

ČIZMA

8. *Stari papir šumu čuva*10. 7.; str. 7; ru: 054; izvor: *Čizma glavu čuva a šubara je kvari*. Ban:8

ĆUD

9. *Koliko ljudi - toliko želja*22. 3.; str. 9; ru: / ; izvor: *Koliko ljudi toliko ćudi*.10. *Ćud ni za dlaku*9. 8.; str. 14; ru: Pogledi - mišljenja;
izvor: *Vuk dlaku mijenja ali ćudi nikada*. + *Ni za dlaku* (fraz)

DATI

11. *Tko odmah daje -
dva puta daje*

5. 7.; str. 5; ru: U žarištu; izvor: *Tko
brzo daje dvostruko daje*. Ban:23

DIM

12. *Ima dima - nema vatre*

15. 6.; str. 17; ru: 0-24; izvor: *Gdje je
vatre, tu je i dima*. S:400

DINAR

13. *Priđi bliže, dinar niže*

2. 8.; str. 10; ru: / ; izvor: nije
potvrđen

DJECA

14. *Bez djece kuća ne raste*

28. 12.; str. 2; ru: Jugoslavija
(politika); izvor: nije potvrđen

DOĆI

15. *Kako došlo...*

24. 5.; str. 17; ru: 0-24; izvor: *Kako
došlo tako pošlo*.

DOGOVOR

16. *Dogovor kuću gradi*

12. 9.; str. 16; ru: Sport; izvor:
*Dogovor kuću diže, a samovolja nju
podkopava*. S:398

17. *Dogovor "kuću gradi"*

7. 11.; str. 7; ru: 054; izvor: vidi 16

DRINA

18. *Kriva Drina*

28. 3.; str. 12; ru: Sport; izvor: *Tko
će ispraviti krivu Drinu!* Stulli:84

DRUM

19. *Optužbe šumom, argumenti
drumom*

7. 8.; str. 13; ru: Yu press tema;
izvor: *Baba šumom, deda drumom*.

HTJETI

20. *Sve se može, kad se hoće*

14. 12.; str. 16; ru: Sport; izvor: *Sve
se može kad se hoće*.

ISTINA

21. *Svatko ima svoju istinu*

24. 8.; str. 3; ru: Jugoslavija; izvor:
Svatko ima svoju istinu.

JAJE

22. *Kokoška i jaje*

15. 11.; str. 2; ru: Jugoslavija; izvor:
Da li je starija kokoš ili jaje?

JEDAN

23. *Jedan, ali vrijedan*10. 4.; str. 7; ru: Sport; izvor: *Lavica okoti jedno ali vrijedno. S:595*24. *Jedan, ali vrijedan*

21. 8.; str. 9; ru: Sport; izvor: vidi 23

KARAVANE

25. *Dok psi laju karavane prolaze*24. 7.; str. 13; ru: Panorama subotom, izvor: *Psi laju, a karavana prolazi. Stulli:84*26. *Sjednice prolaze - razlike ostaju*

23. 10.; str. 1; ru: (Naslovna stranica); izvor: vidi 25

27. *Sjednice prolaze - razlike ostaju*

23. 10.; str. 2; ru: Jugoslavija; izvor: vidi 25

KASNO

28. *Nikad nije kasno*23. 1.; str. 10; ru: Sport; izvor: *Nikad nije kasno.*29. *Nikad kasno*

24. 2.; str. 13; ru: / ; izvor: vidi 28

KRUH

30. *Kruha ili igara*4. 4.; str. 7; ru: U žarištu; izvor: *Kruha i igara.*31. *Kruh i igre*

26. 8.; str. 9; ru: / ; izvor: vidi 30

32. *Kruha i igara*

11. 9.; str. 5; ru: U žarištu; izvor: vidi 30

33. *Nema kruha, bit će igara*

11. 11.; str. 15; ru: Nedjeljni magazin; izvor: vidi 30

KOCKA

34. *Kocka je bačena*20. 12.; str. 5; ru: U žarištu; izvor: *Kocka je bačena.*

KOLO

35. *BSK kolo vodi*25. 9.; str. 11; ru: Sport; izvor: *Tko kolo vodi taj i počinje.*36. *Željezničar kolo vodi*

18. 10.; str. 16; ru: Sport; izvor: vidi 35

37. "Klinke" kolo vode

7. 11.; str. 16; ru: Sport; izvor:
vidi 35

KRAJ

38. *Svemu dođe kraj*

4. 12; str. 9; ru: Sport; izvor: *Svemu dođe kraj.*

KRETATI SE

39. *Ipak se kreće*

13. 5.; str. 7; ru: Nedjeljni magazin;
izvor: *Ipak se kreće.*

40. *Ipak se kreće*

9. 8.; str. 5; ru: U žarištu; izvor:
vidi 39

MAČ

41. *Tko se mača laća...*

6. 1.; str. 17; ru: Teleprinterom
po svijetu; izvor: *Tko se mača laća od mača će poginuti.* Dor:288

MAGARAC

42. *Crkni magarče dok trava naraste*

25. 7.; str. 1; ru: (naslovna stranica);
izvor: *Crkni magarče dok trava naraste.*

43. *Crkni magarče dok trava naraste*

25. 7.; str. 5; ru: U žarištu; izvor:
vidi 42

MAJKA

44. *Kakva majka takva kći*

29.6.; str. 22; ru: Zabava; izvor:
Kakva majka, onaka i kćerka. S:249

MLADI

45. *Na mladima svijet ostaje*

21. 9.; str. 15; ru: Sport; izvor:
Na mladima svijet ostaje.

MORE

46. *Hvali more, drž' se kraja!*

18. 7.; str. 5; ru: U žarištu; izvor:
Hvali more drž' se kraja!

NAPAD

47. *Kondicija najbolja obrana*

4. 5.; str. 8; ru: Osijek; izvor: *Napad je najbolja obrana.*

NOVAC

48. *Koliko para, toliko muzike*

8. 7.; str. 6; ru: Ljeto '89; izvor:
Koliko para, toliko muzike.

49. *Koliko novaca - toliko luksa* 10. 8.; str. 6; ru: 054; Izvor: vidi 48
50. *Koliko sunca - toliko šećera* 30. 10.; str. 15; ru: Kronika komuna; izvor: vidi 48
- OBEĆANJE**
51. *Obećanje - ludom radovanje* 30. 10.; str. 1; ru: (naslovna strana); izvor: *Obećanje ludom radovanje*.
52. *Obećanje - ludom radovanje?* 30. 10.; str. 6; ru: 054; izvor: vidi 51
- OLOVKA**
53. *Olovka (ni)je plug* 1. 4.; str. 11; ru: Nedjeljni magazin; izvor: *Olovka je plug*.
- OTAC**
54. *Kakav otac - takva kći* 30. 3.; str. 13; ru: Sport; izvor: *Kakvo drvo takav klin, kakav otac takav sin*. Stulli:84
- PACIJENT**
55. *Operacija uspjela - pacijent umro* 17. 7.; str. 10; ru: Sport; izvor: *Operacija uspjela pacijent umro* (krilatica).
- PITATI**
56. *Tko pita ne skita* 23. 11.; str. 12; ru: Kronika komuna; izvor: *Tko pita taj ne skita*.
- PJEVATI**
57. *Tko pjeva - taj radi* 21. 6.; str. 5; ru: U žarištu; izvor: *Tko pjeva zlo ne misli*.
- PONOVITI SE**
58. *Ne ponovilo se!* 9. 2.; str. 12; ru: Sport; izvor: *Bilo, ne ponovilo se!*
59. *Bilo, ne ponovilo se* 18. 12.; str. 16; ru: Sport; izvor: vidi 58
- PRVO**
60. *Prvo, pa - derbi* 12. 8.; str. 23; ru: Sport vodiči; izvor: *Prvo, pa muško*.

RAČUNICA

61. *Krčme bez računice*21. 1.; str. 5; ru: Slavonija i Baranja;
izvor: *Ne pravi račun bez krčmara.*

RADITI

62. - *Tata, zna li se tko je izmislio onu idiotsku poslovicu "tko radi - ne boji se gladi"?*3. 3.; str. 5; ru: U žarištu (Humor);
izvor: *Tko radi ne boji se gladi.*

RIBA

63. *Riba smrdi od glave*8. 7.; str. 10; ru: Nedjeljni magazin;
izvor: *Od glave riba smrdi.*

RIJEČI

64. *S riječi na djelo*6. 4.; str. 13; ru: Sport; izvor:
*S riječi na djela.*65. *S riječi na djela*17. 4.; str. 18; ru: Zabava - oglasi;
izvor: vidi 64

RIM

66. *Svi putovi vode u - politiku*5. 12.; str. 18; ru: Zabava; izvor:
Svi putovi vode u Rim.

RUKA

67. *Ruka ruku mije, diferencijacija obadvije!*19. 8.; str. 9; ru: Pikado; izvor: *Ruka ruku mije a obraz obadvije.*

SAVJET

68. *Žitarice zlata vrijedne*3. 8.; str. 9; ru: Ljeto '89; izvor:
*Dobar savjet zlata vrijedi.*69. *Zlata vrijedna voda*14. 8.; str. 18; ru: Zabava - oglasi;
izvor: vidi 68

SLOGA

70. *Složni su jači*7. 11.; str. 9; ru: / ; izvor: *U slogi je snaga.* S:400

SMRDJETI

71. *Nit' smrdi - nit' miriše*2. 10.; str. 5; ru: U žarištu; izvor:
Nit' smrdi - nit' miriše.

SOVA

72. *Rugala se sova sjenici...*9. 12.; str. 5; ru: Nedjeljni magazin;
izvor: nije potvrđen

SREĆA

73. *Kolo sreće*7. 4.; str. 11; ru: Tjedni tv; izvor: *Kolo sreće se okreće.*74. *Kolo sreće*

26. 4.; str. 20; ru: (zadnja stranica); izvor: vidi 73

STRPLJEN

75. *Strpljen - spašen*16. 6.; str. 18; ru: 0-24; izvor: *Strpljen - spašen.*

SUDJELOVATI

76. *Važno je sudjelovati*12. 5.; str. 7; ru: / ; izvor: *Važno je sudjelovati.*

SVE

77. *Igra na sve ili ništa*21. 6.; str. 14; ru: Pogledi - mišljenja; izvor: *Sve ili ništa.*78. *Ili Mladost ili - "out"!??*

31. 10.; str. 16; ru: Sport; izvor: vidi 77

79. *Ili Mladost ili - "out"*

31.10.; str. 1; ru: (naslovna stranica); izvor: vidi 77

ŠTALICA

80. *Prvo štalica...*16. 1.; str. 10; ru: Sport; izvor: *Najprije štalica pa onda kravica.* Ban:16

ŠUTNJA

81. *Šutnja (ni)je zlato*26. 8.; str. 9; ru: / ; izvor: *Šutnja je zlato.*82. *Šutnja je zlato*

7. 10.; str. 9; ru: Nedjeljni magazin; izvor: vidi 81

TKO

83. *Poljubi me, reći ću ti tko si!*18. 9.; str. 18; ru: Zabava - oglasi; izvor: *Reci mi s kim se družiš pa ću ti reći tko si.*

UŠI

84. *U božje uši*22. 5.; str. 8; ru: Yu press tema; izvor: *Iz tvojih ustiju u božje uši.*

VIDJETI

85. *Živi bili...*3. 3.; str. 5; ru: U žarištu; izvor: *Živi bili pa vidjeli.*

VJETAR

86. *Tko sije vjetar, žanje oluju*8. 8.; str. 14; ru: Pogledi - mišljenja; izvor: *Tko sije vjetar žanje oluju.*

VINO

87. *U vinu je tradicija*11. 10.; str. 10; ru: / ; izvor: *U vinu je istina.*

VOĆE

88. *Zabranjeno voće*27. 1.; str. 7; ru: U žarištu; izvor: *Zabranjeno voće je najslade.*

VRAT

89. *Šija - vrat*18. 12.; str. 5; ru: U žarištu; izvor: *Sve je jedno, ali po šiji ali po vratu.* S:459

VRATA

90. *Okolo kere*8. 11.; str. 5; ru: U žarištu; izvor: *Okolo kere pa na mala vrata.*

VRIJEME

91. *Vrijeme nije uvijek novac!*16. 1.; str. 6; ru: "Glas" u svijetu; izvor: *Vrijeme je novac.*

ZDRAV

92. *U zdravu tijelu...*3. 2.; str. 16; ru: Sport; izvor: *Zdrav duh u zdravome tijelu.*

ZNANJE

93. *Znanje - oranje*28. 9.; str. 9; ru: Slavonija i Baranja; izvor: *Znanje je pravo imanje.* S:55894. *Znanje - imanje*

17. 11.; str. 15; ru: Kronika komuna; izvor: vidi 93

95. *Znati ili imati*

8. 12.; str. 7; ru: 054; izvor: vidi 93

ZRNO

96. *Zrno po zrno, pogača*19. 8.; str. 9; ru: / ; izvor: *Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača.* S:135

97. *Marka do marke...*

6. 9.; str. 5; ru: U žarištu; izvor: vidi 96

ZVIJEZDE

98. *Preko prepona do reprezentacije*

5. 5.; str. 17; ru: Sport; izvor: *Po trnju/preko trnja do zvijezda.*

99. *Preko SSSR-a do naslova*

1. 8.; str. 16; ru: Sport; izvor: vidi 98

100. *Preko pionira do naslova ?!*

9. 11.; str. 16; ru: Sport; izvor: vidi 98

101. *Kroz trnje do škole*

23. 12.; str. 14; ru: Nedjeljni magazin; izvor: vidi 98